

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR MALÍŘSTVÍ 3

SCULPTURE STUDIO 2

IT FEELS, LIKE YOU HAVE NEVER LEFT

PRIPADÁ MI TO, AKOBY SI NIKDY NEODIŠLA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR/KA PRÁCE

AUTHOR

Michaela Rapavá

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

prof. akad. soch. Jan Ambrůz

BRNO 2022

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST
OBRAZOVÁ ČÁST

s. 4 - 7
s. 8 - 14

TEXTOVÁ ČÁST

Abstrakt

“Pripadá mi to, akoby si nikdy neodišla” je názov, ktorý nesie moja bakalárska práca. Venujem v nej pozornosť vzťahu minulému a súčasnému, prepojenia osobných zážitkov so zosnulou starou mamou. Pôjde o zachytenie útržkov vzťahu, ktorý som s danou osobou mala, čím vzniknú odkazy spojením minulosti s prítomnosťou, a časom k budúcnosti blízkym. Naprieč celou prácou je dôležitý práve aspekt času, ktorý tvorí pomyselné fázy, vpísané do objektov. Hľadanie bude spočívať v prehľbení spomienok, v snahe dovoliť nahliadnuť ostatným do vnútra tohto mikrosveta. Práca má docieľiť konfrontáciu s pocitmi prepletenými so stratou, v zmysle nájdania zmierenia.

Motivácia k vytvoreniu záverečnej práce

Vždy som vnímala bakalárske práce vo všeobecnosti ako niečo, k čomu sa prirodzene dopracujem na konci štvorročného štúdia. Ako niečo, v čom zhrniem to vyplynulé zo skúseností a praxe, ako niečo, čím tieto skúsenosti nahrniem smetáčikom na hromádku, proste a jednoducho- to, čo to má byť. A bude to dávať zmysel. Bude to práca, ktorá mi prinesie pocit, že to je ono. Že už tak trochu viem. Že kvôli objaveniu tejto témy, som študovala bakalárske roky života.

No a pred začiatkom 4. ročníku, kedy mal prísť tento opisovaný zlomový okamih, moment že si ma téma vyberie a nie ja ju, tak sa to stalo. Babka zomrela. Prehrala boj s rakovinou. Bolo to niečo, čo som vedela že príde a musí prísť a inak to nebude. Ani nemôže. Ale ona zomrela a s ňou zomrelo hrozne moc vecí. Veci, ktoré som robila len s ňou, veci ktoré bez nej nie sú rovnaké.

Ked odíde človek, ktorý tvorí veľkú súčasť vás, čo od vás život čaká? Kam pôjdete, kam sa schováte, čomu budete čeliť? Stráta niekoho tak dôležitého ako bola ona preto musela byť téma, ktorú si zvolím. Tému svojej “veľkej” bakalárskej práce.

V čase kedy sa to udialo mi prišlo dôležité a pre seba správne sa postaviť tomu, čo som si nechcela a vlastne nemohla dlho priznať. Čas- časom som prechádzala rôznymi fázami uvedomenia, prijatia... Čím dalej ťažšie sa však stávalo naozaj uchopiť to ako tému projektu. Prehľbovala som pocity ktoré boleli, hĺbila som v spomienkach, nachádzala som súčasnosť v minulosti. Hľadala som seba bez nej, seba s ňou.... Seba. Ju... Boli momenty, kedy som si pripadala, že to vlastne nechcem.

Vo svojej tvrobe sa ale vždy snažím pracovať s témami, ktoré žijem. To, čo vyjadriť potrebujem, to čo chcem ukázať - to čo ukázať chcem len pre oči, čo budú rozumieť. Preto táto téma nemá byť pochopená ako trúchlenie. Nech je to skôr spomienka s žiaľom v radosti schúlená. Spomienka na to, čo bolo, čo sa stalo a cestička šľapaná k tomu, čo je.

To, čo bolo

“Cez záhradu lavičkou, trhali sme datelinu zajacom”

Babka bývala vo veľkom dvojposchodovom dome s priestrannou záhradou. Trávila som u nej veľa času, no v lete som to mala najradšej. Prebudila som sa vo veľkej manželskej posteli, kde som vždy spávala medzi dedkom a babkou uprostred. Pamätám si ako som vstávala vždy sama. Moje ráno začínalo vždy pozdejšie ako to ich. Keď oni už mali svoju rannú kávu o šiestej dávno vypitú a bolo treba začať nový deň s novými povinnosťami, ja som spala ešte stále medzi tromi veľkými vankúšmi a niekoľkými menšími. Mali radi hlavu na spánok vysoko a ja som sa cítila ako schovaná v líščej nore. Bezpečne.

Vyšla som von pred vchodové dvere a na prvom schodíku, kde väčšinou sedel starký s cigaretou, skúšala som letné lúče za zvuku strojov ťažiacich piesok z nedalekej bani. Kým sa varil obed, hrávala som sa na ihrisku pod kopcom, na ktorom dom stál. Keď však obed bol hotový, babka vždy vyšla na balkónové dvere a zakričala “Obed!”. Jej hlas sa ku mne vždy doniesol. Vedela som, že kričí na mňa a ona vedela, že ja viem že je to jej hlas, ktorý ma zvoláva na obed.

Počas dňa bolo vždy na zozname veľa aktivít, ale keď sa na večer schladievalo a slnko nebolo už viac tak úmorné, bol môj najobľúbenejší čas dňa. To sa natiahli hadice a zalievala sa záhrada. To bol čas, kedy sa sliedky museli nahnať znovu do kurína, kedy zajacom bolo potrebné ísť natrhať datelinu. Vziať si dva biele koše, ktoré mi vtedy pripadali obrovské a strmým kopcom cez celú záhradu, až úplne dolu k potoku. Otvoriť si drevené dvierka zavretých len drátikom prevlečeným okolo časti plotu. Lavičkou prejsť cez Žitavu a sadnúť si na lúku do nízkej trávy. Trhať datelinu celými hrstami, “Ale bez koreňov, nech narastie zas nová” - hovoril mi vždy dedo. “Zajace púpavové listy lúbia, ale kvety už nie”.

V lete tam stávali kolotoče a datelina po nich bola vždy udupaná. Ta už sa zbierať nemohla. Dnes tam už datelina nerastie a kolotoče tiež nestávajú. Stoja tam namiesto nich vysoké oranžové panelové domy s ľuďmi ktorých nepoznám.

To, čo sa stalo

“Na noc do postele ponožky, do tej tvojej hádzala som kvety”

Po náročnom dni pre babku a deda, po dni novo zložených zážitkov pre mňa, nastal zas čas odpočinku. Umyť sa a vytiahnuť si zo skrine jedno zo starostlivo naukladaných tričiek. Babka mávala niekoľko takýchto tričiek. Bola to pre ňu ako uniforma na všetko. Počítala vždy s tým, že sa počas dňa zašpiní. Že jej kvapne na tričko lekvár, ktorý varí, že spadne ochutnávaná plnka do kremrolí. Bude sa tomu smiať a povie :” No hotovo, už je pokrstené.” V noci jej biele tričká nahrádzali pyžamo.

Pamätám si ako voňali. Boli mi obrovské, ale to vôbec nevadilo. Nosila som rada jej oblečenie.

K tričku potom natiahnuť ponožky. Pár vysokých hrubých ponožiek, ktoré si počas spánku nezkopem dolu. V lete v nich bolo teplo, ale príjemne. Pociť, že sa mi nič

nemôže stať. Pretože do postele sa vždy mali nosiť. “V noci sa odkryješ a nachladneš.”

Počas chemoterapie býva pacientom na nohy zima stále. Aby jej bolo toto nepríjemno príjemnejšie, ležiac v posteli sledujúc sv. omšu na STV2, háčkovala si vlastné. Myslím, že vedela že tento chlad nezaženie hrubším párom ponožiek. “Michaela, je mi zima...” V snahe zahriať jej prsty na nohách trením, neodpovedala som.

Keď ňa ukladali, dali ti ich tiež. Na chladné chodidlá, naposledy. Prialo by som si, aby ti mohli priniesť naspäť teplo, ktoré si mi s nimi dávala ako dieťaťu každú noc. Neverím, že tvoja noc prišla nastálo. S ňou aj moja večná zima.

To, čo je

“V noci už zhasínam”

Odchody.

Toho tvojho som sa vždy bála najviac. Preto, keď sa to stalo, bála som sa stále. Najmä v noci. Cítila som, že so mnou stále si. Že si nikam neodišla. Vedomie, že to tak nie je, ma strašilo. Prečo sa strata pretvorila v strach? Spávala som za svetla lampy. Nezhasínala som, až zas ráno, akoby som sa nemohla nechať zaspáť v tej tme. Naháňala hrôzu.

Odvtedy až doteraz, myslím na teba každý deň. Ukážeš sa v maličkostiach. Nevieť či sa dá byť plaču zbavená a neviem či chcem. Utvrzuje ma to, že si naozaj preč. Viem, že vnútorný nárek je nezvratný ako smrť samotná. Viem, že bojovať s tým nejde. Preto som si zvolila cestu inú. Cestu zmierenia. Objať sa pomyselne, priložiť líce k ramenu a cítiť tvoje jemné vlasy. Pamätám si ten pocit, pretože ti už znovu začali rásť.

Je to ale proces. Na konci ktorého je svetlo zhasnuté. Každý deň, až kým to moje svetlo nezhasne tiež.

To moje.

To tvoje, so mnou.

Popis diela

Vytvorená inštalácia bude pozostávať z tiskov a objektov, ktoré dejovo doplnia autorské texty. Objekty sú z kovových tyčí, ktoré rôznymi ohybmi a skladaním, sledujú abstrahované figurálne procesy, s odkazom na fáze života rozdelených do 3 časových úsekov, a to: minulosť, daný moment (smrť) a budúcnosť. Ku každému časovému úseku je vytvorený objekt, ktorý určitým spôsobom nadväzuje na popisované obdobie. Ku objektom som napísala krátke texty, vety ktoré dúfam poodokryjú alebo poskytnú akési spojenie, vlez, nakuknutie pod povrch chladnosti tyčí.

Čo sa týka spomenutých tiskov- v nich vychádzam z dvoch kresieb, “Blízkosť” a “Odpojenie”, ktoré som vytvorila pred samotným zvolením témy. Rozhodla som sa ich použiť, pretože sa v nich jednak objavuje motív, tvar ktorým popisujem fázu smrti. Objekt ležiaceho tela ukladaného do hrobu a dôvodom ďalším bol proces kresieb samotných. Ide o minimalistické prevedenie geometrických tvarov- čiary oblých a rovných, ktoré vytvárajú kompozíciu. Svojím rozložením, to akým spôsobom sú kde narysované, akým spôsobom sa kde pretínajú, dotýkajú alebo práve naopak tesne nedotýkajú.

Kresby fungujú spolu ako diptych, kde na seba navzájom nadväzujú. Čiary končiace vo formáte jedného tisku, pokračujú v tisku vedľa. Vzniknú tak akési 2D objekty umiestnené vo svojej blízkosti na stene miestnosti, dotvárajúc inštalované objekty a texty.

Kontextualizácia

Vo svojich prácach inklinujem k tvorbe minimalisticky a konceptuálne formulovaných postupov. Ovplyvnená danými umeleckými obdobiami, snažím sa vyjadriť podstatu svojich ideí. Nejde v nich len čisto o vizuálnu stránku minimalizmu, je dôležité vždy pre mňa obsiahnuť myšlienku v tvare a rovnako tak aj naopak tvar v myšlienke. Preto je určite relevantné spomenúť mená ako je Joseph Kosuth alebo On Kawara, ktorý svojimi dielami dával svetu vedieť o svojom prostom bytí.

S tvorbou Antony Gormleyho sa stretám v názoroch pojatia priestoru, v kresbách mi je zase neustálo inšpiráciou Stanislav Kolíbal.

Určité dizajnérske cítenie mám však vštepené už od štúdia na strednej škole, ktoré sa postupne v kalných vodách mojich umeleckých postupov, vycibrilo a po ustálení hladiny môžem prstom snád ukázať na umelecké smery práve 60. - 70. rokov. Avšak pri základoch cítenia materiálu prostredníctvom tvaru, dívam sa už na školu Bauhaus. Najmä práca vnesená do ohybu trubiek v záujme vytvoriť funkčné nábytky sú mojmu srdcu veľmi blízke.

Dôležité je však ale spomenúť aj spôsob akým pristupujem k spájaniu materiálov, ak nie volbe materiálu samotného.

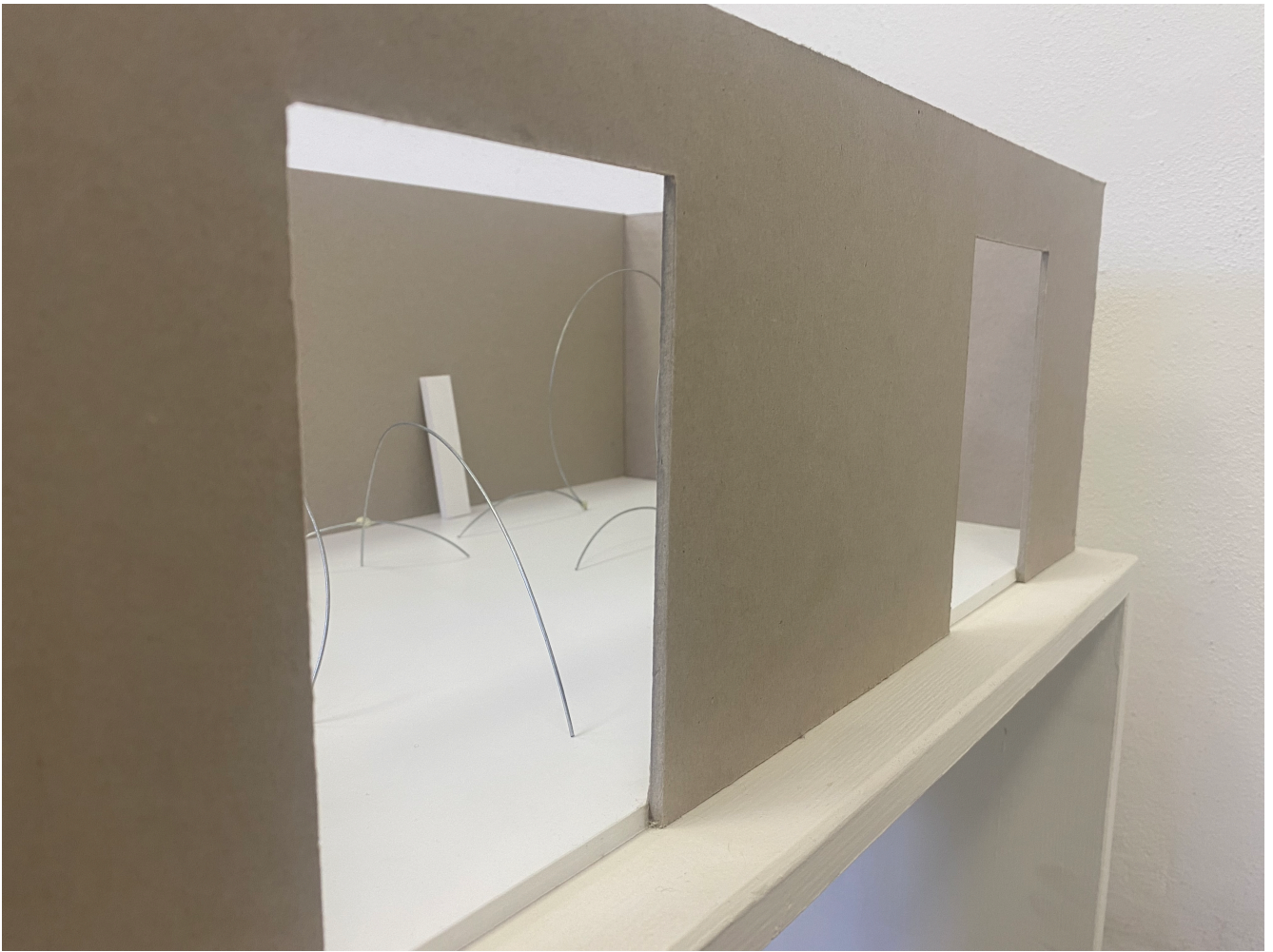
Baví ma využívať predmety akými sú prefabrikáty. Materiálovo je zaujímavé objavovať a nachádzať, čo už použité bolo a dávať im nový rozmeť vdychnutím myšlienky, ktorá vzniká určitými naratívami a odžitými skúsenosťami- mnou videnými a cítenými.

Princípi tvarového spájania u objektov, ktoré nemusia byť spojené napevno, nastálo (lepením, zvarovaním, vrtaním a pod.) naskytujú sa princípy v myšlienke- čo je poskládané môže byť jednoducho zase rozložené. Fascinovala ma preto tvorba Alexandra Caldera, kedy vo svojich monumentálnych a pritom jednoducho krásnych skulptúrach, vychádzal z hravých papierových skládaniek.

Tvoriť myslením na telo ako základ určujúci tvarové rozhodnutia objektov, by som mohla prirovnáť ku hádzaniu kamienkov, ktoré sa už po spomínanej ustálenej hladine vedia ľahkými skokmi odrážať. No a mňa teší rátať “žabky”.

OBRAZOVÁ ČÁST

Model, drát, lepenka, kapa; 1:5,
2022

